ISSN:
2181-3906
2024

International scientific journal
«MODERN SCIENCE AND RESEARCH»
VOLUME 3 / ISSUE 6 / UIF:8.2 / MODERNSCIENCE.UZ

KORPORATIV KORXONALARDA ISH O'RINLARINI YARATISH VA BANDLIKNI TA'MINLASHNING SAMARALI USULLARI

Toshov Mirzabek Hakimovich
Osiyo xalqaro universiteti.

https://doi.org/10.5281/zenodo.12095734

Annotatsiya. *Mazkur maqolada korporativ korxonalarda ish o'rinlarini yaratish orqali bandlikni ta'minlash, korxonaning iqtisodiy faoliyatini boshqarish va uni takomillashtirishning ilmiy-nazariy asoslari yoritilgan bo'lib, korporativ korxonalarning iqtisodiy faoliyati, bandlik masalasi tahlil qilingan, o'rganilgan, baholangan va aholi bandligi faoliyatini boshqarish va takomillashtirish bo'yicha takliflar keltirilgan.*

Tayanch so'zlar: *korporativ, konsepsiya, eksport, valyuta, import, Globallashuv, liberallashtirish.*

EFFECTIVE METHODS OF CREATING JOBS AND PROVIDING EMPLOYMENT IN CORPORATE ENTERPRISES

Abstract. *This article covers the scientific-theoretical basis of ensuring employment by creating jobs in corporate enterprises, managing the economic activity of the enterprise and improving it. suggestions for management and improvement are presented.*

Key words: *corporate, concept, export, currency, import, Globalization, liberalization.*

ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ СОЗДАНИЯ РАБОЧИХ И ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЗАНЯТОСТЬЮ НА КОРПОРАТИВНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Аннотация. *В статье рассмотрены научно-теоретические основы обеспечения занятости путем создания рабочих мест на корпоративных предприятиях, управления хозяйственной деятельностью предприятия и представлены предложения по ее управлению и совершенствованию.*

Ключевые слова: *корпорация, концепция, экспорт, валюта, импорт, глобализация, либерализация.*

Hozirgi vaqtda jahon miqyosida korporativ boshqaruv sohasida jadal rivojlanish kuzatilmoqda. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan bunday iqtisodiy islohotlarning muvaffaqiyati ko'p jihatdan davlat tasarrufidan chiqarilgan mulklarni samarali tarzda qayta harakatga keltirish, qo'shma korxonalar tuzish, korxonalarni aksiyadorlik jamiyatlariga aylantirish, ayniqsa, kichik hamda xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishga bog'liqdir. Shu asosda davlat tasarrufidagi aksariyat korxona va tashkilotlarniaksionerlik jamiyatlariga aylantirish orqali iqtisodiyotning korporativ boshqariluvchi bo'g'inlarini tashkil etishga alohida ahamiyat qaratilmoqda.

Buning samarasi esa iqtisodiyotni liberallashtirish, tarmoqlarda boshqaruvning bozor tamoyillarini joriy etish, qulay ishbilarmonlik muhitini shakllantirish borasida ko'rilayotgan chora-tadbirlar misolida ko'zga yaqqol tashlanyapti. Vaholanki, pandemiya keltirib chiqargan jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi hamon davom etayotgan, bozorlarda talab keskin kamayib, kon'yunkturaning beqarorligi, investitsiya faolligining susayishi kabi omillar ko'pgina davlatlar iqtisodiyotiga salbiy ta'sir ko'rsatayotgan bir paytda yurtimizda bunday ijobiy o'zgarishlarga erishilayotgani quvonarlidir.

Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan bunday iqtisodiy islohotlarning muvaffaqiyati ko'p jihatdan davlat tasarrufidan chiqarilgan mulklarnisamarali tarzda qayta harakatga keltirish, qoʻshma korxonalar tuzish, korxonalarni aksiyadorlik jamiyatlariga aylantirish, ayniqsa, kichik hamda xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishga bog'liqdir. Shu asosda davlat tasarrufidagi aksariyat korxona va tashkilotlarniaksionerlik jamiyatlariga aylantirish orqali iqtisodiyotning korporativ boshqariluvchi bo'g'inlarini tashkil etishga alohida ahamiyat qaratilmoqda.

Kompaniyaning boshqaruv strukturasi tahlili, moliyaviy natijalari, moliyaviy holati tahlili boshqaruv faoliyati samaradorligini ko'rsatib beruvchi ko'rsatkichlar asosida korxonada moliyaviy tahlil o'tkazishdan maqsad – korxonani hisobotlari orqali o'tgan davrda, tahlil qilayotgan vaqtda va kelajakda erishilgan va erishiladigan moliyaviy natijalari va moliyaviy holatiga baho berish hamda iqtisodiy tashxis qo'yishdan iboratdir.

Bunda asosiy e'tibor bozor iqtisodiyoti sharoitida korporativ tuzilmalarning mavqeini mustahkamlash va tavakkalchilik holatlarining vujudga kelishi hamda ushbu jarayonda innovatsion boshqaruv strategiyalarini amaliyotga samarali tatbiq etish, korxona samaradorligini yaxshilash masalalariga qaratildi. Shu bilan birga, eng asosiysi:

-ishlab chiqarishning barqarorlashishi ta'minlanadi. Integratsiyalashgan korporativ tuzilmalar korxonalarning texnologik va kooperatsion aloqadorliklarni o'zaro mujassamlashtirishda ijobiy zamin yaratadi. Ishtirokchi korxonalar o'rtasida o'zaro yaqin aloqadorliklar yaratilishi hisobiga bozorda talab mavjud bo'lgan mahsulotlarni ishlab chiqarish, ish va xizmatlar ko'rsatish quvvatlari ko'lami yanada oshadi;

Integratsiyalashgan korporativ tuzilmalar respublika iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida ilmiy–amaliy hamda ishlab chiqarish texnologik komplekslari doirasida yagona texnologik va investitsion siyosatni amalga oshirishda yordam beradi.

Birinchidan, Oʻzbekiston Respublikasining mehnat resurslari, bandlik va aholini ishga joylashtirish balansining namunaviy tuzilmasi. Istiqbolni belgilashda yuzaga kelishi mumkin boʻlgan qiyinchiliklarni bartaraf qilish uchun mazkur namunaviy tuzilmada koʻrsatkichlar nomi, ularni hisoblash algoritmi, hisobot balansi, bahoda (joriy yil) va prognoz balansi (kelgusi yil) oʻz aksini topishi kerak. Shuningdek, namunaviy tuzilma satrlarida:

mehnat resurslari soni, ya'ni iqtisodiy faol va iqtisodiy nofaol aholi soni turlari boʻyicha;

ishchi kuchi taklifi va unga boʻlgan talab hamda ular oʻrtasidagi farq (balans «+» yoki «-») turlari boʻyicha;

toifalar kesimida aholining ishga joylashtirish darajasi boʻlishi lozim.

Ikkinchidan, mehnat resurslari, bandlik va aholini ishga joylashtirish balansini shakllantirish uchun ma'lumotlar taqdim etish sxemasi. Ushbu sxemada ma'lumotlar mazmuni (nomi)ni, ma'lumotlarni taqdim etuvchi vazirlik va idora nomini, ma'lumotni taqdim etish muddatini hamda qayerga taqdim etilayotganini aniq koʻrsatib oʻtish maqsadga muvofiq.

Uchinchidan, mehnat resurslari, bandlik va aholini ishga joylashtirish balansini ishlab chiqishning tashkiliy sxemasi. Sxema chora-tadbirlar nomi, amalga oshirish bosqichlari va muddatlari hamda ijro uchun mas'ul tashkilotlarni qamrab olgan holda quyidagi toʻrtta yoʻnalishda boʻlishi lozim:

- ma'lumot bazasini shakllantirish;
- hisobot balansini ishlab chiqish;

• prognoz balansini ishlab chiqish;

• ularning amaliyotda qo‘llanilishi.

Yuqorida qayd etilgan namunaviy tuzilma va sxemalar ishlab chiqilib, tasdiqlangandan keyin respublikaning mutasaddi vazirlik va idoralari ushbu tuzilma va sxemalar asosida O‘zbekiston Respublikasi bo‘yicha jami va hududlarning mehnat resurslari, bandlik va aholini ishga joylashtirishning hisobot balansini ishlab chiqish lozim.

Shuningdek, hisobot balansidan tashqari mutasaddi vazirlik va idoralar bo‘yicha jami va hududlarning mehnat resurslari, bandlik va aholini ishga joylashtirishning kelgusi yil uchun prognoz balansi ishlab chiqilishi zarur:

• aholi sonining prognoz ko‘rsatkichlari (demografik prognozi);

• mehnat resurslari, bandlik va aholini ishga joylashtirishning hisobot balansi;

• respublika va hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy, iqtisodiyot tarmog‘ini rivojlantirish prognoz parametrlari;

• mehnat bozoriga kirayotgan ta'lim muassasalari bitiruvchilari prognoz ko‘rsatkichlari;

•davlat va xo‘jalik boshqaruvi organlari tarmoqlarida kadrlarga bo‘lgan ehtiyojlarni baholash to‘g‘ri¬sidagi ma'lumotlardan foydalaniladi.

REFERENCES

1. Alimova, S. (2024). THE ROLE OF UZBEK PEDAGOGY IN DEVELOPING THE SPIRITUALITY OF FUTURE TEACHERS. Modern Science and Research, 3(5), 386-392.
2. Alimova, S. (2024). THE MAJOR FACTORS INFLUENCING ON CAREER DEVELOPMENT AND ON ADVANCE OF A CAREER LADDER. Modern Science and Research, 3(5), 417-425.
3. Alimova, S. (2024). THE ROLE OF INFORMATION TECHNOLOGY IN THE PERSONNEL MANAGEMENT SYSTEM. Modern Science and Research, 3(2), 385-390.
4. Shamsiya, A. (2023). HR MANAGEMENT AND COACHING IN THE INNOVATIVE ECONOMY AS A METHOD OF BUSINESS MANAGEMENT. Modern Science and Research, 2(10), 712-717.
5. Alimova, S. O. FEATURES OF THE STRATEGIC MANAGEMENT SYSTEM OF INDUSTRIAL ENTERPRISES.
6. Shadiyev, A. K. (2023). FUNCTIONS, METHODS, MANAGEMENT DECISIONS AND SOCIAL FACTORS OF EDUCATIONAL MANAGEMENT. American Journal of Public Diplomacy and International Studies (2993-2157), 1(9), 87-93.
7. Шадиев, А. Х. (2020). Факторы, влияющие на развитие экотуризма. Достижения науки и образования, (5 (59)), 31-32.
8. Shadiyev, A. (2022). O ‘QUV EKSKURSIYASI-TURIZMNI O ‘QITISHNING INNOVATSION USULI SIFATIDA. ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz), 13(13).
9. Davronov, I. O., & Shadiyev, A. K. (2020). The cost-effectiveness of improving the quality of hotel services. Academy, (4), 40-42.

10. Khalilov, B. B. (2024). ROLE OF INTERNAL AUDITING IN INTERNATIONAL COMPANIES. Gospodarka i Innowacje., 47, 413-419.
11. Bahromjon, X., & Nargiza, N. (2023). THE PROCEDURE FOR DRAWING UP FINANCIAL STATEMENTS IN JOINT-STOCK COMPANIES ON THE BASIS OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS. Modern Science and Research, 2(10), 805-811.
12. Bahodirovich, K. B. (2024). RISK-BASED FINANCIAL INSTRUMENTS: THEORIES AND CONCEPTS. Gospodarka i Innowacje., 46, 373-378.
13. Supiyevna, B. M. (2024). DISTINCTIVE FEATURES OF PERSONAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS. Gospodarka i Innowacje., 47, 134-139.
14. Базарова, М. С., Шарипова, М., & Нуруллоев, О. (2021). “РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ” ДА АҲОЛИНИНГ ИШ БИЛАН БАНДЛИГИ ХУСУСИЯТЛАРИ. САМАРҚАНД ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ, 482.
15. Бобоев, А. Ч., & Базарова, М. С. (2019). Хорижий инвестицияларнинг жозибадорлигини ошириш. Интернаука, (22-3), 88-90.
16. Supiyevna, B. M. (2022). Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalini boshqarish tizimini takomillashtirish.
17. Bazarova, M. S., & Shahboz, K. (2022). Ways to increase the efficiency of available tourist facilities in Uzbekistan. Scientific approach to the modern education system, 1(10), 16-18.
18. Bazarova, M. (2024). DISTINCTIVE FEATURES OF PERSONAL MANAGEMENT IN THE ACTIVITIES OF COMMERCIAL BANKS. Modern Science and Research, 3(1), 563-567.
19. Жумаева, З. К. (2023). ПУТИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ РЕГИОНОВ УЗБЕКИСТАНА. Gospodarka i Innowacje., 42, 530-533.
20. Jumayeva, Z. (2024). DEVELOPMENT OF CREATIVE INDUSTRIES AS A FACTOR OF GROWTH OF NATIONAL ECONOMY: REVIEW OF FOREIGN EXPERIENCE AND PROSPECTS FOR THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN. Modern Science and Research, 3(2), 241-246.
21. Jumayeva, Z. Q. (2017). THEORIES OF ENSURE STABILITY IN LABOUR MARKETS OF DEVELOPED COUNTRIES. Инновационное развитие, (4), 64-66.
22. Nafisa, R. (2024). Organization of Management in Small Business and Private Entrepreneurship. Miasto Przyszłości, 48, 503-509.
23. Junaydulloevich, A. A., Bakhriddinovna, A. N., & Olimovna, R. N. Business and Product Delivery in the Context of Covid-19. JournalNX, 1305-1307.
24. қизи Рахмонкулова, Н. О. (2023). КИЧИК САНОАТ ЗОНАЛАРИНИНГ ҲУДУДЛАР ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДАГИ ЎРНИ. " Экономика и туризм" международный научно-инновационной журнал, 6(14).
25. Таирова, М. М., Аминова, Н. Б., & Рахманкулова, Н. О. (2020). Стратегия развития управления цепями поставок в обрабатывающей промышленности. International scientific review, (LXXI), 56-58.

26. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO ‘RSATISH KORXONALARINING O ‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA AFZALLIKLARI.
27. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.
28. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT VA UNING USULLARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI.
29. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO ‘RSATISH KORXONALARI FAOLIYATLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING TASHKILIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH. Gospodarka i Innowacje., 46, 608-615.
30. Ikromov, E. (2024). A METHODICAL APPROACH TO EVALUATING THE EFFICIENCY OF SERVICE ENTERPRISES. Modern Science and Research, 3(5), 180-188.
31. Ikromov, E. (2024). THE IMPORTANCE OF ETHICS AND CULTURE IN THE INTRODUCTION OF MODERN METHODS OF MANAGEMENT. Modern Science and Research, 3(5), 171-179.
32. Ibodulloyevich, I. E. (2024). MENEJMENTNING ZAMONAVIY USLUBLARINI JORIY ETISHDA ETIKA VA MADANIYATNING AHAMIYATI.
33. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO ‘RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI BAHOLASHGA USLUBIY YONDASHUV.
34. Zamira, J. (2024). ENSURING ECONOMIC SECURITY IN THE BANKING SECTOR. Gospodarka i Innowacje., 47, 343-348.
35. Jumayeva, Z. (2024). IQTISODIYOT RIVOJIDA INNOVATSIYANING AHAMIYATI. Modern Science and Research, 3(5), 504-511.
36. Jumayeva, Z. (2024). MOLIYAVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI MILLIY IQTISODIYOT BARQARORLIGINI TA’MINLASHNING USTUVOR YO ‘NALISHLARI. Modern Science and Research, 3(5), 512-518.
37. Bustonovna, D. Z. (2024). CREATIVE THINKING AND ITS APPLICATION IN ECONOMICS.[Data set]. Zenodo.
38. To’rayevna, S. N. (2024). KORXONANING MOLIYAVIY BAQARORLIGI: OMILLARI VA KO ‘RSATKICHALARI. Gospodarka i Innowacje., 47, 140-146.
39. To’rayevna, S. N. (2023). YETAKCHILIK USLUBI SIFATIDA MURABIYOTDAN FOYDALANISH MENEJERLARNI TAYYORLASH. Gospodarka i Innowacje., 42, 399-408.
40. To’rayevna, S. N. (2023). DEMOKRATIYA VA IQTISODIYOT O'RTASIDAGI MUNOSABAT" SIYOSIY SHAXS" NAZARIDAN. Gospodarka i Innowacje., 42, 387-394.
41. Sodiqova, N. (2023). A POLITICAL ECONOMY ANALYSIS OF ECONOMIC SECURITY. Modern Science and Research, 2(12), 559-568.
42. Sodiqova, N. (2024). TECHNOLOGY DISCOURSE AND THE POLITICAL ECONOMY OF NEW MEDIA. Modern Science and Research, 3(2), 376-384.
43. Akbarovna, N. N. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOT SOHALARDA VA ELEKTRON TIJORAT RIVOJLANISHIDA MAMLAKATNING IQTISODIY SALOHIYATI.

44. Akbarovna, N. N. (2024). DAVLAT SOLIQ QO ‘MITASINING AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINI RAQAMLASHTIRISH STRATEGIYASI.
45. Naimova, N. (2024). STRATEGY OF MARKETING RESEARCH. Modern Science and Research, 3(5), 306-312.
46. Akbarovna, N. N. (2024). DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARI–MA’MURIY HUQUQ OBYEKTI SIFATIDA. Gospodarka i Innowacje., 47, 371-377.
47. Hakimovich, T. M. (2023). HR BOSHQARMASIDA KPI TIZIMI.
48. Toshov, M. (2024). MODERN MANAGEMENT AND DIGITALIZATION. Modern Science and Research, 3(5), 728-734.
49. Hakimovich, T. M. (2024). THE SYSTEM OF KEY PERFORMANCE INDICATORS AS A TOOL IMPROVEMENTS MANAGEMENT OF THE ORGANIZATION. Gospodarka i Innowacje., 47, 353-358.
50. Toshov, M. (2023). HR BOSHQARMASIDA KPI TIZIMI. Modern Science and Research, 2(12), 470-476.
51. Toshov, M. (2023). CREATIVE ECONOMY: ESSENCE AND STRUCTURE. Modern Science and Research, 2(12), 499-505.
52. Toshov, M. (2023). FORMATION OF PRINCIPLES HR (HUMAN RESOURCE) BASED ON KEY INDICATORS (KPI). Modern Science and Research, 2(12), 477-482.
53. Mahmudovna, Q. G. (2024). Oliy ta’lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirishda innovatsion faoliyatning ahamiyati.
54. Mahmudovna, Q. G. (2024). Oliy ta’lim muassasalari raqobatbardoshligini tavsiflovchi omillar. Gospodarka i Innowacje., 46, 620-627.
55. Mahmudovna, G. G. (2024). Competitive strategies, the importance of using innovation in their implementation. Iqtisodiyot va zamonaviy texnologiya jurnali| journal of economy and modern technology, 3(5), 8-14.
56. Mahmudovna, Q. G. (2024). Raqobat strategiyalari, ularni amalga oshirishda innovatsiyalardan foydalanishning ahamiyati. Iqtisodiyot va zamonaviy texnologiya jurnali| journal of economy and modern technology, 3(5), 15-21.
57. Бобомуродова, Г. (2023). ЭМПАТИЯ КАК ФАКТОР СОЦИАЛЬНЫХ ПРЕДУБЕЖДЕНИЙ У СТУДЕНТОВ. Евразийский журнал академических исследований, 3(9), 179-182.
58. Bobomurodova, G. (2023). THEORETICAL FRAMEWORK FOR THE DEVELOPMENT OF MOTIVATION FOR LEARNING IN TURKMEN AND RUSSIAN STUDENTS. Science and innovation, 2(B10), 478-482.